

care 4 carers

МЕЖДУНАРОДЕН ДОКЛАД ЗА
ОБОБЩАВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ
НАЦИОНАЛНИТЕ ПРОУЧВАНИЯ:

РЕЗЮМЕ

Подкрепата на Европейската комисия за изготвянето на тази публикация не представлява одобрение на съдържанието, то отразява единствено възгледите на авторите, и Комисията не носи отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

Съфинансирано от
Европейския съюз

Смята се, че неформалните гледачи осигуряват **над 80%** от всички дългосрочни грижи в Европа, като особено тежко бреме пада върху жените. Ролята на семейните болногледачи (членове на семейството или приятели, които полагат неплатени грижи) следователно е от решаващо значение и ще нараства още повече в бъдеще поради **застаряването на населението** и увеличаването на **свързаните с възрастта заболявания**. Въпреки голямото натоварване, което тази (често) подценявана и неразбрана роля оказва върху толкова много хора в Европа, тази група остава до голяма степен **пренебрегната**, когато става въпрос за наличието на структурирана система за подкрепа, предназначена **специално за тях**.

Проектът Care4Carers се стреми да запълни тази празнина чрез разработването на **иновативна и интерактивна програма за подкрепа**, предназначена да отговори на специфичните нужди на неформалните гледачи. По-специално, проектът има за цел да разработи **индивидуално адаптирани предложения за консултиране** на семейни болногледачи, за да подпомогне връщането им на пазара на труда, да улесни съвместяването на грижите и професионалния живот, да укрепи способностите им за разработване на нови кариерни перспективи, да подобри познанията им за пазара на труда и техниките за кандидатстване за работа, да насърчи социалните, личните и професионалните им компетенции. За да се оформят тези предложения по най-адекватния на съответните нужди начин, проектният консорциум, състоящ се от **7 партньорски организации** от Австрия, България, Германия, Дания, Гърция, Италия и Кипър, проведе **задълбочено международно проучване** на цялостното състояние на неформалните семейни грижи и съществуващите добри практики за схеми за подкрепа във всяка страна. Чрез качествени интервюта партньорите установиха **основните предизвикателства**, пред които са изправени семейните болногледачи, техните **страхове и надежди** относно съчетаването на работата и грижите или навлизането обратно и реинтеграцията на пазара на труда, както и **възможностите** за личностно и професионално израстване, които виждат в конкретната си ситуация. Освен това проучването определи **обучителните нужди** както на лицата, полагащи семейни грижи, така и на работещите с тях специалисти (по консултиране или обучение) – двете основни целеви групи на проекта.

Различни национални и международни проучвания показват, че секторът на неформалните грижи в седемте страни партньори е значителен, въпреки че не всички от тях предоставят **официална статистика** за точния брой на лицата, полагащи грижи в семейството. Това се отразява и на съществуването на **специфични институционални структури и наличното финансиране** за тези групи (или съответно липсата на такива). Докато в някои от страните като Дания, Австрия и

Германия вече има изградена определена система за подкрепа, други като България, Кипър, Гърция и Италия по-скоро остават с недоразвити структури, липса на достатъчно държавно финансиране или дори законово признаване на ролята на полагащите грижи. Съществува и **разлика в начина, по който семейните грижи се възприемат в обществото**: докато в източните/южните страни грижата за член от семейството се разглежда по-скоро като семеен проблем, в централните/северните страни партньори този въпрос е институционализиран и по-добре регулиран. Във всичките 7 страни обаче, макар и в различна степен, жените, полагащи неформални грижи, срещат **трудности при съчетаването на работата с грижите** и (в по-честия случай) са принудени да напуснат работа.

Въпреки поразителния брой на лицата, полагащи неформални грижи, в повечето страни партньори резултатите от направените проучвания потвърдиха, че въпросът за неформалните грижи **не се адресира подобаващо** навсякъде. Изглежда, че няма достатъчно (конкретно насочени) инициативи на държавно ниво за подкрепа на болногледачите и системата по-скоро разчита на **неправителствените организации и съответните пациентски асоциации** да предоставят предимно психологическа подкрепа освен на самите пациенти, и на техните семейства и болногледачи. Макар че психологическите и емоционалните проблеми наистина са едно от основните предизвикателства, пред които са изправени семейните болногледачи, проучването показва още, че рисковете за здравето, социалното изключване и изолацията, финансовите затруднения, намалените шансове за заетост също биват посочени като често срещани затруднения.

Що се отнася до кариерното консултиране и интеграцията на пазара на труда, картината изглежда още по-фрагментирана. В някои страни са предприети някои **стъпки за осигуряване на по-гъвкави условия на труд** за лицата, полагащи грижи, които вече са на пазара на труда, като по този начин се съчетават грижите с работата. Въпреки това, **почти не съществуват разпоредби**, предназначени за тези лица, които са извън пазара на труда за определен период от време, и много от тях, особено тези в по-напреднала възраст (50 и повече години), смятат, че е невъзможно да се интегрират отново на него. Невъзможността да се върнат на работа (по различни причини) е един от основните страхове, изразени от интервюираните семейни болногледачи. Това се наблюдава в съчетание с общата **липса на информираност** сред много от полагащите грижи относно компетенциите, които те придобиват по време на периода на грижи. Има някои болногледачи, които от дистанцията на времето са в състояние да идентифицират определени лични и професионални компетенции, които са развили и които могат да бъдат използвани

при търсенето на работа. И все пак лицата, полагащи грижи, **се нуждаят от напътствия** от страна на професионални педагози и кариерни консултанти в процеса на осъзнаване на силните си страни, тяхното официално признаване, както и по-нататъшното им надграждане.

В същото време, проучването показва, че има **пропуск в предоставянето на обучения, свързани със семейните грижи**, които да са предназначени за самите консултанти. Въпреки че посочват някои общи коучинг подходи и специфични методики за оценка на компетентността, които използват в работата си, повечето от интервюираните специалисти имат **малък опит с целевата група** на семейните болногледачи. Освен това, обучителите и консултантите са **слабо запознати** със съществуващите възможности за подкрепа на лицата, полагащи семейни грижи, в съответната държава (схеми за финансиране, индивидуално обучение, психологическа помощ, кариерно консултиране, подкрепа от съмишленици). В отговор на усещаната и от двете страни **липса на леснодостъпна информация**, проектът предоставя компилация от съществуващи предложения, подходящи за семейните болногледачи, и добри практики във всяка страна партньор. Списъкът е **свободно достъпен на уебсайта на проекта** и може да се използва като справочник и от двете целеви групи.